

Viktor Dyk – Krysař

O autorovi

- Viktor Dyk (1877 – 1931)
- Narozený u Mělníka, v rodině s „panským“ původem (což mělo vliv na vztahy se spolužáky – celoživotní pocit osamocení). Po ukončení studií (gymnázium, právnická fakulta) se stal novinářem a spisovatelem. Dále také básník, dramatik a prozaik.
- Z počátku své tvorby byl ovlivněn dekadencí, dále na něho měla také vliv Macharova útočná kritika české společnosti.
- Byl také aktivním politikem. Přispíval do Světozoru (1895).
- Zapojoval se do domácího odboje, byl zatčen a vězněn.
- Zastával velmi konzervativní názory, sblížil se s nacionalistickou pravicí, odmítal Masarykovu politickou orientaci.
- Pro jeho dílo jsou typické momenty deziluze, rozpor mezi snem a realitou, gesta individuální vzpoury a satirický pohled na skutečnost. Rozpor mezi velkým snem a malou skutečností
- nevzdává se snu, i když ví, že bojuje za ztracenou věc
- zapojuje do básní svůj intelekt – nepracuje se symbolem, jen s nápovědou

Z díla:

Básnické sbírky:

A porta inferi, Síla života, Marnost (vyšly pod jedním názvem = Marnost)

Prozaická díla:

Povídky – Stud, Zlý vítr

Novela – Krysař

Dramatická tvorba:

Ondřej a drak, Epizoda, Posel

1) Tématika

Literární kontext:

Realismus s prvky romantismu, symbolismu a dekadence (Fráňa Šrámek, Petr Bezruč-protispolečenská buřiči. Dyk používá symboly – připodobnění, prvky neoromantismu) přelom 19. a 20. Století
byl to anarchistický buřič

Literární druh:

epika

Literární žánr:

novela (odehrává se v krátkém časovém úseku)

Prostředí a doba:

německé město Hammeln

doba neurčena

Postavy:

Krysař

tajemný cizinec
samotář
podivín
ponurý
pesimistický
vzbuzuje v lidech strach
miluje Agnes
vyhání krysy z měst

Agnes

mladá a krásná
milénka Krysaře a zároveň dlouhého Kristiána; miluje Krysaře

Dlouhý Kristián

mladík toužící po spokojeném průměrném životě

Sepp Jörgen

chudý rybář, který všechno chápe až druhý den
konšelé Strumm a Frosch
chamtiví
podlí
neschopní dodržet slib

Typy témat:

Celkové téma:

láska a pomsta

Hlavní téma:

krysařův život

Vedlejší téma:

rybář Jorgen Sepp

Epizoda

- objevení retrospektivy, např.: Krysař přemýšlí a vzpomíná na hezké chvíle s Agnes
Vložka
- píseň o zemi sedmihradské
Motiv
- volné zpracování středověké saské pověsti o krysaři z města Hammeln, kterou autor obohatil o milostný motiv

2) Kompozice

- dílo je členěné na kapitoly
- **Kompoziční postupy:**
Chronologický postup v celém vyprávění. Gradace zřetelná jen ke konci příběhu.

- **Vztah dějových linií:**
Řetězový, návaznost událostí, spjatý s ústředním příběhem.
- **Vnitřní výstavba děje:**
- Expozice
Krysařův příchod do hanzovního města, Hamelnu, jeho seznámení s městem a dívkou Agnes.
- Kolize
Vyhnání krys, nezaplacení krysaři, chce si s městem vyrovnat účty, ale rozhodl se jej ušetřit kvůli lásce k Agnes.
- Krise
Agnes řeší své problémy (vztahy ke svým milencům) sebevraždou.
- Závěr
Krysař se rozhodne Agnes následovat, při tom hraje na svou píšťalu a strhává tak do svého průvodu všechny obyvatele města (kromě Jörgena a jednoho nemluvněte). Krysař a jeho následovatelé končí v propasti. Po této události nachází Jörgen jedno opuštěné dítě a začíná mu hledat matku, která by mu mohla dát napít.

3) Jazyk a styl

Příběh je vyprávěn v er-formě. Krátké holé věty. Opakování vět nebo slovních spojení ve vypjatých okamžicích a celková úsečnost. Použití archaických slov a přechodníků.

Symbolismus:

Symbol sedmihradského království jako ráje; dítěte jako nového lepšího života.

Útvary jazyka:

Ve vyprávění i v dialogích použita jen spisovná čeština. Nespisovné formy jazyka se v díle nevyskytují. Nejsou zde použita ani slova z cizích jazyků (výjimkou jsou pouze německá jména, neboť se příběh odehrává v hanzovním městě).

Stylové rozvrstvení slovní zásoby, pojmenování:

Slova jak stylově neutrální, tak stylově zabarvená. Využití nepřímých pojmenování – personifikace („A vody míjejí a míjejí a šeptají důvěrná konejšivá slova bolesti truchlící tam na břehu.“) – a řečnických figur (řečnické otázky).

Textové prostředky:

Styl vyprávěcí střídá styl popisný, charakterizační i úvahový (prostřednictvím hlavní postavy, krysaře). Dialogy, monology. Řeč postav je přímá.

Děj

Do města Hammeln přichází mladý krysař, aby město zbavil přemnožených krys. Konšelé mu však odmítnou zaplatit za vyhnání krys. Krysař se seznámí s mladou dívkou Agnes, do které se hned zamiluje. Agnes jeho lásku opětuje.

Krysař se dozví, že se Agnes zmocnil její bývalý milenec Kristián. Agnes ze zoufalství vrhla do řeky. Krysař v návalu smutku, vezme svou píšťalu a začne hrát tak silně, že to přivábí všechny obyvatele města, kteří ho následují až na horu Koppel, kde všichni skončí v propasti.

Jediný kdo přežije, je Sepp Jorgen, na kterého kouzlo krysařovy píšťaly nepůsobí, protože ho vytrhne nářek nemluvněte. Sepp se vydá hledat ženu, jež by se mohla dát dítěti napít a stala se jeho matkou.